

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 30 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rekopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Maksimilijanum-Viktorinum

to je

mladenišnica ali dijaško semenišče za Lavantinsko škofijo.

III. V jeseni l. 1876. se je nakupilo zemljišče, 1350 □^o veliko, ležeče v takó imenovanem novem delu mesta, ki je nekoliko sežnjev nad staro mesto vzvišan. Vogelui kamen so milostljivi knez in škof blagoslovili 22. maja 1877. in mesenca avgusta je bila hiša že pod streho. Lega kupljenega zemljišča je na vse strani prosta in zdrava, in razgled iz semenišča na vse kraje zares krasen, ki povzdiguje duha in srce razveseljuje. Hiša meri na dolgost 24 sežnjev in nje prednja in glavna stran je obrnjena proti jugu. Ta lega stori, da so vse izbe svetle, solučne in vesele, kar enako dobro služi učenju in zdravju učencev. Pri tej legi se bo prihranilo tudi vsako leto dosti kurjave. Hiša ima dvojno nadstropje. V vsakem nadstropju ste dve veliki dvorani, ena za učenje, druga za spanje; med obema je stanovanje enega voditelja, ž njima z vratmi zvezano na obe strani, tako da voditelj po dnevi in po noči vsak nemir in nered hitro začuje in zapazi, in hipoma med učence stopiti zamore. V obojnem nadstropju je še nekoliko manjših izb za vaje v petju, muziki in za ponavljanje z manje zmožnimi učenci. V drugem nadstropju na severno-izhodni strani je kapela, s svojim umetnim obokom visoko v podstrešje segajoča, in od nobene strani od zvanjega truša nadlegovana. Pri tleh je prostrana svetla obednica, lepa in prijazna izba za bolenike, zvezana z manjšo izbo za strežaja, izba za sprejem tujih, kuhinja z obširno shrambo za jestvine, in stanovanja za družino. Pod zemljo so kleti za vino, za zelenjavo in za drva. V obeh nadstropjih so široki in svetli mostovži, tako da se bodo učenci tudi pri dolgo trpečem slabem vremenu še nekoliko sprehajati zamogli. Dvorišče ima obilno prostora za odpočitek učencev in za njih vesele igre, in poleg dvorišča je kuhinjski vrt, velik zadosti za domače potrebe. Vse posestvo je obdano z močnim, visokim in čednim obzidjem.

Ko se je zidanje začelo je imela mladenišnica, ako se prištejejo v hranilnicah natekle in ne vzdignjene obresti, vsega premoženja okoli 90.000 gl.; in sicer posebej: Maksimilijanum okoli 45.000 fl. in Viktorinum (s hišo in 3 goricami vred) okoli 43.000 gld. založenega kapitala. Za nakup zemljišča, za zidanje hiše in obzidja okoli celega posestva z vsemi rokodelci vred se je potrošilo okoli 46.000 fl. Vse potrebno pohišje, n. pr. vredba kapele, potem mize, stoli, postelje, kuhinjska in mizna priprava, perilo itd.) bo stalo gotovo 4000 fl. tako, da se sme reči: semenišče popolnoma izdelano bo stalo 50.000 gld. *) Ako se ti znesek odšteje od zgoraj navedenega splošnega imetka od 90.000 gld. je razvidno, da bode za vzdrževanje učencev ostalo le še okoli 40.000 gld. večji del v obligacijah, kar toraj ne daje na leto polnih 2000 gld. obresti. Ako se vzame za podlago računa, da je v Celju vsak učenec (z vračunjenimi splošnimi hišnimi potroški vred) stal 110 gld. na leto, se kaže, da bi se pri sedanjem premoženju zamoglo le kakih 18 dijakov v semenišče sprejeti. Ker je pa v obeh nadstropjih za 50 in če bo treba, tudi za 60 učencev prostora dovolj, je razvidno, da se bo zamoglo le v tej meri večje število dijakov sprejemati, kolikor bode od ene strani ustanovniški kapital rasel po darovih, oporokah, in vstanovah posebnih mest za enega ali več dijakov, — in od druge strani, kolikor se bodo starši ali drugi dobrotniki dijakov zavezali, vsako leto za nje doplačevati. Kajti že zdaj bodi rečeno, da se bodo po sklepu kn. šk. konzistorja le celó ubogi dijaki, ki so posebno lepega obnašanja in tudi v šoli vrlo napredujejo, brez vsega doplačila sprejemali.

Pri takih okoliščinah prečastitemu kn. šk. konzistorju res ni ostalo drugih sredstev, da bi se prostori semenišča hitreje napolnili, kakor da se je z posebnim vabilom dd. 10. t. m. obrnil do duhovnikov in vernikov po vsej škofiji, naj pomorejo, ko svojem premoženju zamorejo, in naj tudi

*) Natanjši račun bo kn. šk. konzistorij izdal, kedar bo vse delo dovršeno.

enkrat, ko bodo od tega sveta slovo jemali, v svojih oporokah Lavantinske mladenišnice ne pozabijo. Genljivi sklep vabila se prilično tako glasi: „Zapisniki milodarov prejšnjih let nam kažejo genljive zglede darežljivosti duhovnikov in vernikov. Nikar ne zaostajamo za lepimi zgledi svojih prednikov! Res sicer je, da so se denarstvene zadeve zadnja leta britko spremenile: uboštvo med nami postaja vedno večje. Ali prav v tem obstoji visokost djanske ljubezni, da si ve kristjani tudi pri najpotrebnejših rečeh še kaj pritrgati, ako velja kaki visoki namen doseči. Tukaj je ta namen: duševni blagor Lavantinske škofije, katero kakor svojo duhovno mater spoštujemo in tudi spoštovati moramo. Ta mati nam kaže toliko praznih dušno-pastirskih služeb in ponavlja z užaljenim sreem besede Kristusove: „Žetev je velika; pa delavcev je malo“. (Luk. 10, 2). Ne preslišimo tožčega glasa svoje duhovne matere; ampak stopimo skupaj, podajmo si roke, in pomagajmo vsak po svoji moči, da novo mladenišnico tako trdno ustanovimo, da se našej škofiji za naprej ne bo več bati pomanjkanja duhovnikov. Naš milostljivi knez in škof so v ta namen že darovali 2500 fl. Spodobi se, da za Njimi najpoprej mi duhovniki gremo k darovanju. S tem najbolj lepo prvič svojo hvaležnost skazemo za duhovniški poklic, ki smo ga brez zasluženja od Boga prejeli, drugič svojo hvaležnost naproti našim dobrotnikom, ki so nas v šolah podpirali; kajti brez tuje pomoči bi pač mnogi izmed nas duhovniškega stana ne bili dosegli. Zlasti so mnogi mlajši duhovniki že po več let iz ravno te ustanove zdatne podpore prejeli, za katero zdaj na pomoč kličemo in vabimo. Kar so drugi nam storili, povrnimo mi zopet drugim! In tretjič dopolnimo z tem sveto dolžnost, katero nam Tridentinski zbor nalaga, ki po vseh škofijah mladenišnice ustanoviti vелеva. In zares; med vsem tem, karkoli mi po svoji človeški slabosti pripomagati zamoremo, da našej škofiji dobrih duhovnikov nikdar manjkalo ne bode, je gotovo najzdatnejši pomoček ta, da semenišče za dijaške ustanovimo. Pa tudi verniki, ki bodo to vabilo brali, njegove važnosti prezrli ne bodo; vsaj ravno oni britke nasledke pomanjkanja dušnih pastirjev najprej in najbolj občutijo, ter tolikokrat škofijstvu svoje težave tožijo in za dušne pastirje prosijo, pa se jim pomagati ne more! Tudi vernike tedaj vabimo, da pri ustanovitvi dijaškega semenišča tako rekoč, kakor botri in botre pristopijo. Vsak, še tako mali dar bodo dušni pastirji hvaležno sprejeli in preč. škofijstvu odrahtali.*) Morebiti se tudi najdejo v kateri fari (ali v dveh farah skupaj) bolj premožni in za božjo čast vneti dobrotniki, ki bi napravili ustanovo za enega dijaka, tako namreč, da bi zamogel vedno eden dijak tiste fare v mladenišnici prebivati. Gotovih

*) Tudi „Slov. Gospodar“ bo milodare za dijaško semenišče zdaj in zanaprej rad sprejemal, naznanjal in kn. šk. konzistoriju oddajal. Vredno.

2000 goldinarjev bi za eno ustanovo zadostovalo. Dosihmal imamo 7 takih ustanov; izmed njih je 6 od duhovnikov založenih, eno pa je neka pobožna žena napravila, ki je svojo gorico mladenišnici sporočila. Novo mladenišnico bodo milostljivi knez in škof 1. maja blagoslovili in njenemu namenu izročili. K tej slovesnosti so duhovniki iz vseh delov škofije ob enem povabljeni. Sklenemo to poročilo z srčno željo, naj bi obudil ljubi Bog toliko dobrotnikov po škofiji, da bi se mladenišnica že skoraj v obeh nadstropjih napolnila z dijaki bistre glave in pobožnega srca, ki so za duhovniški poklic navdušeni.

Fr. K.

Gospodarske stvari.

Cestno blato kaj je vredno.

M. Cestno blato nastane iz kamenja ali prodeca, katerega kolesa po cesti se potakajočih vozov steroje. Vrh tega ima pa tudi še mnogo organskih snovi v sebi zlasti živalskih izločkov in rastlin, ki ob cesti in po nji rastejo. V novejšem času so cestno blato v kantonu Bernskem na Švicarskem kemično preiskali in našli, da ima to blato 1.14 odstotkov malca ali gipsa v sebi, 1.13 % fosforovokislega apna, 1.79 % ločljive kremenove kisline, 0.051 % klorovih alkalij, 7.20 % organskih snovi in slednjič 0.2 % dušeca ali gnojilca. Seveda cestno blato ne bode po vseh krajih jednako sestavljeno, ampak njegova sestava in njegovi deli se bodo glavno ravnali po kamenju ali prodecu, z katerim se cesta navaža. Gotovo pa je, da se cestno blato prav dobro prilega v napravo raznega gnojilega posebno pa za napravo komposta za travnike in senožeti. Cestno blato na travnik potrošeno, zlasti če se mu še nekaj lesnega pepela primeša, izvrstno gnoji. Na Švicarskem cestno blato prav skrbno spravljajo in z njim razna zemljišča gnojijo. Priprosti račun kaže, da imamo v cestnem blatu prav dober kup in priročno sredstvo in pomoček brez velikega truda si naše poljske in travniške pridelke izdatno pomnožiti.

M. Perzijanska zelenomesnata sladka dinja. Število raznih sort sladkih dinj je precej veliko. Posebne priporočbe vredna je gori imenovana Perzijanska zelenomesnata sladka dinja. Sad je okusnega, zelenega mesa. Seme te dinje se dobiva pri semenskih trgovcih in gotovo tudi pri Berdajnu v Mariboru. Domovina dinjam so jutrove dežele zlasti pa Armenija. Pri nas se dajo vzrediti pod milim nebom le po toplejših krajih. Posebno lepo storé v vinogradih po novih jamah, kar pa seveda se ne sme v redno pridelovanje dinj priporočati, ker bi to bilo vinogradu na škodo. V bolj severnih krajih dinjo le prirejajo v toplih vrtnih hišah. Tudi pri nas mora biti leto posebno toplo in ugodno, če se